

Simon Elemér

Simon Elemér 1875. november 18-án született Sopronban. A család Csáfordjánosfáról származott, anyja Karcsay Atala, apja Simon Ödön, aki 1894-től Sopron megye és a város főispáni tisztét töltötte be.

Elemér iskoláit magánúton, majd a bencés gimnáziumban végezte, ahol 1893-ban érettségizett. Budapesten szerzett 1898-ban államtudományi, 1900-ban pedig jogtudományi doktorátust. A következő évben sikeres ügyvédvizsgát tett.

A budapesti tudományegyetem jogi karán ismerkedett meg a vele egy idős Östör Józseffel, együtt is laktak, barátságuk egész életre szólt. 1895-ben egy szemesztert közösen Berlinben töltöttek, ahol másokkal együtt Klebelsberg Kuno gróf, a későbbi belügy- és kultuszminiszter, Sopron majdani országgyűlési képviselője is tanult.

Hazatérése után független ügyvédi karrierjének megalapozása mellett elkezdődött közéleti pályafutása is, 1897-ben Sopron vármegye tiszteletbeli szolgabírájává választották (1922-ig megtartotta e tisztségét). 1901-ben a megye tiszteletbeli főügyésze, majd 1907-ben törvényhatósági bizottságának tagja lett.

1905-ben feleségül vette Török Pálmát, aki vöröskeresztes ápolónőként követte őt a háború során és 1920-ban hunyt el.

Simon Elemér az 1910-es választásokon a Munkapárt színeiben indult a nagymartoni kerületben és képviselő lett. A törvényhozásban elsősorban a hadsereg ügyeinek tárgyalása során hívta fel magára a figyelmet. 1912. december 4-én ő volt a háborús törvényjavaslat előadója, 1914-ben pedig az újonclétszám emeléséről szóló bizottsági álláspontot képviselte. Önkéntesként szolgálta végig a háborút, mert szembetegsége miatt katonai szolgálatot nem teljesíthetett.

A világháború alatt kapcsolatba került a magyar Vöröskereszttel, annak megbízottja, majd 1915 májusában főmegbízottja lett, bejárta a hadszíntereket. Később a Magyar Vöröskeresztnél főgondnoki (1921–1925), majd elnöki (1932–1944) tisztséget töltött be.

1918. január 1-jén, Östör Józseffel elindították a Soproni Hírlapot, mely a két háború közötti soproni sajtó legfontosabb konzervatív, kormányt támogató orgánumává vált.

1922-ben a főispáni állás elfogadására Östör, Thurner Mihály, Gévay-Wolff is biztatta. Augusztusban harctéri érdemeiért vitézzé avatták, majd október 4-én került sor a megyeháza dísztermében főispáni beiktatására. Beiktatási beszéde nem tükrözte a felzaklatott helyi politikai hangulatot (népszavazás, 1921), rendkívül higgadt, megfontolt megnyilatkozásai jó benyomást keltenek.

Főispáni tevékenysége (1922-1935), amelyet a kiegyenlített kormányzás jellemez, eredményeket jelentett Sopronnak is. A M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem Hittudományi Karának avatásán, amelyen Horthy Miklós kormányzó és Klebelsberg Kunó kultuszminiszter is jelen volt, Simon a város felemelkedésének két útjáról beszélt. „Az egyiket megadja a természet bőkezősége, amely oly gyönyörűséggel ajándékozott meg bennünket, amilyenekkel csonka országunkban egy város sem dicsekedhetik.” A második fejlődési irányt a „polgárság magas színvonalú tudományos, művészi, és zenei kultúrája mutatja. Ehhez járult hozzá az is, hogy az Erzsébet Tudományegyetem teológiai fakultásának végleges Sopronba telepítésével a város, egyetemi város színvonalára emelkedett”.

Simon Elemér a közéletbe is bekapcsolódott több egyesület (pl.: zeneegyesület, városszépítő, lövész) és szövetség (pl.: tűzoltó, mentő) tiszteletbeli elnöke, felügyeleti bizottsági tagja volt.

Hosszú főispáni évei alatt az országos politikában Bethlen István miniszterelnök támogatói közé tartozott. Sok tényező, többek között a gazdasági válság, a Gömbös-kormány hatalomra kerülése, új hivatalnoki elit megjelenését eredményezte. Simon ebben nem találta helyét, lemondását 1935 szeptemberében fogadta el a belügyminiszter. A kormányzó 1936. december 7-én, a haza szolgálatában szerzett érdemeiért Magyar Királyi Titkos Tanácsossá nevezte ki, 1938. január 25-én a felsőház társadalmpolitikai és véderő bizottságainak tagjává választották. Számtalan hazai és külföldi kitüntetés birtokosaként tarthatta és tartotta is számon magát. 1944 októberében megvált Vöröskereszt elnöki tisztségétől. A front Magyarországra érkezése alatt a szervezet védőtáblája és zászlaja megvédte a segélyhelylé nyilvánított csáfordi otthonát. A háború befejeződése után 1945. július 25-én háborús bűnösnek nyilvánították, Budapestre szállították, de hamarosan elengedték. Ezután visszavonultan élt csáfordi házában, ahol 1954 márciusában elhunyt.

Simon Elemér gazdag életének csak néhány fontos állomását ismertethettük. Irathagyatéka, a családi levéltár, a Soproni Levéltárba került (ez naplóját, visszaemlékezéseit, életrajzi, illetve

nevesebb eseményeket megörökítő feljegyzéseit tartalmazza). Világháborús fényképeiből kiadvány készült.

Irodalom:

Tóth Imre: Simon Elemér Sopron megyei főispán életútja és munkássága In: Arrabona - Múzeumi közlemények 40/1-2. (Győr, 2002) p. 335-354.

Tóth Imre: "Szerettem képviselő lenni, mert roppant érdekes volt" Politikai pályarajz és emlékezés-kritikai vázlat In: Soproni Szemle, 2017 (71. évf.) 3. szám p. 269-276.

Tóth Imre: „Megkaphattam volna a beígért kegyelmes címet is.” Életforma, reprezentáció és presztízis Simon Elemér naplóiban a két háború között. Soproni Szemle 2011. (65. évf.) 3. sz. p. 24–267.

Östör József: Közpályám. Politikusi életút a két háború korából. Sajtó alá rend., bev. tanulmányt írta és jegyz. ellátta: Tóth Imre. Győr-Moson-Sopron Megyei Múzeumok Igazgatósága, Győr–Sopron, 2010.

Csekő Ernő: A 2. cs. és kir. hadsereg mellé rendelt Magyar Vöröskereszt-főmegbízott és helyettesei tevékenysége Simon Elemér visszaemlékezései, illetve egyéb források tükrében In: Soproni szemle, 2011. (65. évf.) 3. sz. p. 265-285.

Polgár Tamás: "A tudomány igazságai és a hit igazságai egyesüljenek az új épületben": Horthy Miklós kormányzói látogatása Sopronban, 1930. október 19. In: Soproni Szemle, 2003 (57. évf.) 2. sz. p. 142-156.

Balla Tibor - Dominkovits Péter: Egy soproni főispán a haza szolgálatában: Simon Elemér a nagy háborúban Sopron : MNL GYMSM Soproni Lvt., 2019

Halász B. Imre: Soproni és Sopronmegyei fejek Sopron : Tóth Alajos Könyvnyomdai Műintézete, 1930